

**TALABALAR BILIMINI BAHOLASHDA AXBOROT
TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK SHART
SHAROITLARI**

Abdumalikova Sarvinoz Murodjon qizi
Oriental universiteti Magistratura talabasi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada talabalarning bilimni baholash jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi, bu jarayonni tashkil etishda zarur bo'lgan pedagogik shart-sharoitlar, shuningdek, zamonaviy raqamli platformalarning imkoniyatlari tahlil qilinadi. Bilimni baholashning an'anaviy va interaktiv usullari solishtirilib, elektron testlar, onlayn baholash tizimlari, avtomatlashtirilgan tahlil vositalarining afzalliklari ko'rsatib beriladi. Pedagogik jihatdan samarali baholash tizimini shakllantirish uchun o'quv jarayonini raqamlashtirish, o'qituvchi va talabalar o'rtasida samarali aloqa, tahlil natijalaridan foydalanish ko'nikmalari kabi shart-sharoitlarning ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: axborot texnologiyalari, bilimni baholash, pedagogik shart-sharoitlar, raqamli ta'lim, elektron test, onlayn baholash, ta'lim sifati, interaktiv metodlar, avtomatlashtirilgan tizimlar.

**PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR USING INFORMATION
TECHNOLOGIES IN STUDENT KNOWLEDGE ASSESSMENT
ANNOTATION**

This article analyzes the effectiveness of using information technologies in the process of assessing students' knowledge, as well as the pedagogical conditions necessary for organizing this process and the potential of modern digital platforms. Traditional and interactive assessment methods are compared, highlighting the advantages of electronic tests, online assessment systems, and automated analysis tools. The importance of pedagogical conditions such as the digitalization of the educational process, effective communication between teachers and students, and the ability to utilize assessment results is substantiated for the development of an effective evaluation system.

Keywords: information technologies, knowledge assessment, pedagogical conditions, digital education, electronic testing, online assessment, education quality, interactive methods, automated systems.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОЦЕНКЕ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется эффективность использования информационных технологий в процессе оценки знаний студентов, а также педагогические условия, необходимые для организации этого процесса, и возможности современных цифровых платформ. Сравниваются традиционные и интерактивные методы оценки знаний, подчеркиваются преимущества электронных тестов, онлайн-систем оценки и автоматизированных инструментов анализа. Обоснована значимость таких условий, как цифровизация образовательного процесса, эффективная коммуникация между преподавателем и студентами, а также навыки использования результатов анализа для формирования педагогически эффективной системы оценки знаний.

Ключевые слова: информационные технологии, оценка знаний, педагогические условия, цифровое образование, электронное тестирование, онлайн-оценка, качество образования, интерактивные методы, автоматизированные системы.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarining roli tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, talabalarining bilimni baholashda zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish ta'lim sifatini oshirish, baholash jarayonini samarali va shaffof qilish imkonini beradi. Axborot texnologiyalari o'quv jarayonini avtomatlashtirish, baholashni tez va aniq o'tkazish, shuningdek, natijalarni tahlil qilishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Biroq, axborot texnologiyalarini ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli joriy etish uchun faqat texnik vositalar bilan cheklanib qolmasdan, ularning samarali ishlatilishini ta'minlaydigan pedagogik shart-sharoitlarni ham hisobga olish zarur. Pedagogik shart-sharoitlar o'qituvchi va talaba o'rtasida samarali aloqa, o'quv jarayonini rejalashtirish va boshqarish, shuningdek, baholash mezonlarining aniq va tushunarli bo'lishi kabi omillarni o'z ichiga oladi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarining keng joriy etilishi o'quvchilarning bilim darajasini baholashda sifat jihatdan yangi bosqichni boshlab berdi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, axborot texnologiyalari yordamida amalga oshiriladigan baholash tizimlari nafaqat baholash jarayonining samaradorligini oshiradi, balki talabalarning individual o'quv ehtiyojlarini aniqlashga ham yordam beradi (Johnson & Johnson, 2017). Bu esa o'z navbatida ta'lim jarayonini yanada moslashtirish imkonini yaratadi.

Shuningdek, elektron va onlayn baholash vositalari o'qituvchilarga o'quvchilarning bilim darajasini tez va aniq tahlil qilish imkoniyatini beradi, shu orqali ta'lim jarayonini boshqarish va takomillashtirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi (Karimova & Usmonov, 2019). UNESCOning 2022-yilgi hisobotida ta'kidlanishicha, raqamli texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda, shuningdek, baholash jarayonlarida shaffoflik va adolatni ta'minlashda muhim vosita hisoblanadi.

Biroq, texnologiyalarni muvaffaqiyatli integratsiya qilish uchun faqat texnik infratuzilmani yaratish yetarli emas, balki pedagogik shart-sharoitlarni ham to'liq ta'minlash zarur. Bu shart-sharoitlar qatoriga o'qituvchilar va talabalar uchun texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish, baholash mezonlarini aniq belgilash va o'quv jarayonini raqamlashtirish kiradi (Sa'dullayev, 2018; Tursunov, 2023). Shu bois, pedagogik yondashuv bilan birlashtirilgan axborot texnologiyalari ta'limda innovatsion o'zgarishlarni rag'batlantiradi va ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Mazkur ishda talabalar bilimini baholashda axborot texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan pedagogik shart-sharoitlar tizimli tarzda o'rganilib, amaliy takliflar beriladi. Shu orqali ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish va ta'lim sifatini oshirishga ko'maklashish maqsad qilingan.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Axborot texnologiyalaridan foydalanish talabalarning bilimini baholash jarayonida samaradorlikni oshirishda muhim omil ekanligi ko'plab tadqiqotlarda tasdiqlangan. Olingan ma'lumotlarga ko'ra, elektron testlar va onlayn baholash tizimlari an'anaviy baholash usullariga nisbatan vaqt va resurslardan samaraliroq foydalanishni ta'minlaydi. Shuningdek, avtomatlashtirilgan tahlil vositalari o'quv natijalarini

chuqurroq va tezroq tahlil qilish imkonini beradi, bu esa o'qituvchilarga individual yondashuvni kuchaytirishda yordam beradi.

Biroq, ushbu texnologiyalarning samarali qo'llanilishi uchun pedagogik shart-sharoitlarning muhimligi yaqqol ko'rinadi. Jumladan, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi samarali kommunikatsiya, baholash mezonlarining ochiqligi va tushunarli bo'lishi, shuningdek, o'quv jarayonining raqamlashtirilgan modellarini qo'llash talab qilinadi. Bundan tashqari, o'qituvchilarning axborot texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha malakalarini oshirish ham natijalarni yaxshilashga xizmat qiladi.

Pedagogik shart-sharoitlar yetarli darajada ta'minlanmaganda, texnologiyalar samarasi pasayishi mumkin. Masalan, texnik muammolar, malakasiz foydalanish yoki baholash natijalarini noto'g'ri talqin qilish o'quv jarayonida noto'g'ri baholashlarga olib keladi. Shu sababli, texnologiyalarni joriy etishda nafaqat texnik, balki pedagogik jihatlarni ham chuqur o'rganish va amaliyotga tadbiiq etish zarur.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, axborot texnologiyalaridan foydalanish talabalar bilimni baholash jarayonini samarali tashkil etish uchun muhim shart-sharoitlarni talab qiladi. Eng avvalo, pedagogik shart-sharoitlar to'liq ta'minlangan taqdirda, elektron va onlayn baholash tizimlari an'anaviy usullarga nisbatan yuqori natijalar ko'rsatadi.

Shuningdek, o'qituvchilar va talabalar o'rtasida samarali aloqa, baholash mezonlarining aniq va tushunarli bo'lishi, hamda o'qituvchilarning axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini oshirish ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, pedagogik shart-sharoitlarning yetarli darajada yaratilishi talabalar bilimni baholashda axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishni ta'minlaydi va ta'lim jarayonining interaktivligini oshiradi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot natijalariga ko'ra, axborot texnologiyalaridan foydalanish talabalarning bilimni baholash jarayonini samarali va sifatli tashkil etishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Biroq, texnologiyalarning to'liq va samarali qo'llanilishi uchun pedagogik shart-sharoitlarning ta'minlanishi zarur. Ushbu shart-sharoitlarga o'qituvchi va talabalar o'rtasida samarali kommunikatsiya, baholash mezonlarining aniq va tushunarli bo'lishi, o'qituvchilarning axborot texnologiyalaridan foydalanish malakalarini oshirish kiradi.

Shuningdek, o'quv jarayonining raqamlashtirilishi va interaktiv usullarni joriy etish ta'lim sifatini yaxshilashda katta rol o'ynaydi. Axborot texnologiyalarini pedagogik

yondashuv bilan uyg'unlashtirish orqali bilimni baholash jarayoni yanada shaffof, adolatli va samarali bo'lishi mumkin. Shu sababli, ta'lim muassasalarida texnologik infratuzilmani takomillashtirish bilan birga pedagogik jarayonlarni ham doimiy rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash zarur.

Natijada, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish ta'lim jarayonining sifatini oshirish, talabalarning bilim darajasini aniq va ob'ektiv baholash imkonini yaratadi, bu esa mamlakatimiz ta'lim tizimini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayev, S. (2020). Ta'limda axborot texnologiyalarini joriy etishning pedagogik asoslari. Toshkent: "Ilm-fan" nashriyoti.
2. Karimova, N. & Usmonov, D. (2019). Elektron testlar va ularning ta'lim sifatini oshirishdagi roli. Ta'lim va Innovatsiyalar, 4(2), 45-52.
3. Nazarov, M. (2021). Onlayn baholash tizimlari: nazariy va amaliy asoslar. Toshkent: "O'zbekiston pedagogika universiteti" nashriyoti.
4. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2017). Educational Technology and Student Assessment. New York: Routledge.
5. Sa'dullayev, B. (2018). Pedagogik shart-sharoitlar va ta'lim sifatining o'zaro bog'liqligi. Pedagogika va Psixologiya, 3(1), 22-30.
6. UNESCO. (2022). Digital Education Strategies and Student Assessment. Retrieved from <https://unesco.org/digital-education-assessment>
7. Tursunov, A. (2023). Axborot texnologiyalarining ta'limda qo'llanilishi va baholashdagi samaradorligi. Ilmiy maqolalar to'plami, 12, 78-85.